

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primeru zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu n. št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
št. 190.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Le prenašlo ne!

V zadnjem listu smo na prvem mestu govorili o tem, da sedanje ministerstvo avstrijsko umira, in — kar je naravno — pretresali, kaj bo potem, ko res umre, in kdo bo najbrže nastopil za njim. Držali smo se pri tem pretresovanju — tega ne tajimo — kolikor toliko českih listov. Mi nismo ljudje taki, ki bi za vsakem molili, tudi se nikakor po vsem ne sklanjamo z „brati“ Čehi, tedaj se tudi slepo ne ravnamo po njih. Vendar nas splošne nadloge in sile vežejo kolikor toliko k vzajemnemu postopanju zlasti tam, kjer vidimo, da se naše želje popolnoma strinjajo z njihovimi in da, če se oni bližajo cilju, se bližamo mu tudi mi. Kar tedaj v taboru českem vzbudi veselje, tega se moramo ali vsaj smemo veseliti tudi mi. In to je ravno propad sedanjega ministerstva avstrijskega, ki Čehom gotovo ni manj napoti ko nam. Mislamo, da se v tem zlagamo z vsemi nekoliko dalje mislečimi Slovenci.

Ravno zato pa smo se čudili dvema dopisoma, ki ju je „Sl. Narod“ priobčil na prvi strani in ki najbrže sta mu došla iz Dunaja. Ta dopisa ne zanikata le novic českih listov iz Dunaja, — marveč naravnost posmehujeta se jim. Še več! Skoro se zdi človeku, kakor da bi bral kak nemški list prejšnjih časov, ko je povsod naletel na „böhmische Dickschädel“. Kar se tiče edino le Čehov, prepustimo odgovor na ona dopisa njim samim; mi se obrnemo le proti nekterim idejam v teh dopisih razvitim, in sicer zlasti proti onim zadnjega članka.

Dunajski dopisnik „Narodov“ — imena dopisnika ne bomo zapisali, dasiravno izmed vrst gleda — obsodi pasivno politiko Čehov, ki ne pridejo niti v državni, niti v deželni zbor česki, marveč pusté, da se sklepa in določuje

o njih brez njih. S temi besedami je rečeno, da bi bolje bilo, ko bi prišli v državni zbor in tam spuščali svoje glasove z drugimi državnopravnimi uporniki vred zoper ustavoverce.

Vprašanja, kateri upor je uspešnejši: pasivni ali aktivni — tu ne bomo pretresali, ker to po naših mislih odločujejo le okoliščine, razmere. Radi pa pripoznamo, da so imeli Čehi lepo priliko vstopiti v državni zbor, to je bilo za časa Potockija; ne dá se tudi nikakor tajiti, da so tisti čas s svojo „trmo“ (naj nam bo ta izraz dovoljen!) mnogo škodovali ne le sebi, ampak tudi vsi opozicijski stranki; kajti če bi bili takrat prišli na Dunaj, bi bilo najbrže zdaj vse ali vsaj marsikaj drugače.

Vsakako napačna je misel, da bi Čehi, ako bi zdaj prišli na Dunaj, mogli popraviti nekdanji pregrešek. Dandanes so razmere vse druge, in če bi Čehi vstopili v državni zbor, bi s tem služili in vstregli le ustavovercem in sistemu. Reklo bi se vsaj nekoliko po pravici: Sedanja ustava je vendar-le dobra, ker so se njeni moči celó trdovratni Čehi uklonili.

Pa če tudi to vse na strani pustimo, — kaj bi dosegli Čehi, če bi bili na Dunaji? Kaj dosežejo ali imajo upanje doseči naši poslanci v državnem zboru? Ali bi bilo le za dlako drugače, ako bi tudi naši poslanci — mesto na Dunaji — doma za pečjo sedeli? Kaj so dosegli naši poslanci do zdaj, česa se imamo od njihovega prizadevanja v prihodnje nadjati? Ali ni škoda za ves njihov trud, za vse besede, ktere govore v tem zboru zamašenim ušesom in ljudem, ki za njihove besede nimajo družega, ko posmehovanje? Ali ni bolje, ponosnega naroda, kakor smo mi Slovenci, bolj vredno, če ostanejo doma? Ali se ne bo potem po pravici mislilo, da zato nočejo poslanci

naši iti na Dunaj, ker jim tam zbrana družba ni pristojna kot zastopnikom ponosnega naroda? „Stolz lieb' ich den Spanier“ — bi bilo tu na mestu, kakor ne kmalo kje.

S tem pa nikakor ne rečemo, da naši poslanci ne delajo časti narodu — nasprotno. Glas njihov se razlega veličastno, govori kakor n. pr. Hermanovi, Hohenwartovi so krasni, polni resnic, kakoršnih bi sicer v dunajski zbornici ne bilo slišati. Ali pa kaj hasnejo? Malo več ko nič, ker doné gluhim na ušesa, a ne samo to, marveč odgovarja jim posmehovanje, ali se govorniku celo prepové dalje govoriti, kar se je ravno kar Hermanu pripetilo, s katerim je predsednik malo bolje ravnal, kakor robat učitelj z učencem, ne da bi se bila zbornica ustavljala taki nespodobnosti nasproti poslancu, kterege pošlje več okrajev v zbor zastopat blagor njihov.

Pri vsem tem potrpljenji, premagovanji samega sebe — kaj so dozdaj dosegli, kaj pridobili naši poslanci za deželo, za volilce svoje? Nekoliko denarnih podpor, ki so kakor jajce juju podobne drobtinam, ktere se mečejo z gosposke mize beračem in — psom. Ali je pa spodobno, pristojno poslancem narodov in dežel, da hodijo po take drobtinice na Dunaj? To vprašanje stavimo vnovič po skušnjah več let zlasti onim, ki mislijo, da pasivni upor nič ne pomaga, ampak le škoduje, in da jim bo odgovor na to tem lože, podamo jim v premislek še sledeče:

Ali so Čehi, kar so se odločili za pasivni upor, domá na slabšem? Ali so trpeli toliko nadlog, ktere je naklonil sedanji sistem Avstriji, kakor druge dežele? Je li narodna zavest trpela škodo? Ni marveč vtrdila se, ni narod zvezal se, da stoji zdaj kakor en sam mož ustavoverstvu nasproti? Ni marveč narodni

Za predpust.

(Konec.)

Po končanem zajutreku (ako je poroka pred poldnem) odpravijo se po nevesto. — Združba naznani prihod s strelom iz pištole. Tam se malo zamudijo, ker je navada, da od hišnega gospodarja si vstop še le izprosi morajo. Vrata pri snehinem domu so namreč zaprta, da nikdo ne more noter. Ko od zunaj prišleci trkajo, slišijo iz prikleta pitanje: „Kdo je? kaj bi radi?“ Zunaj odgovarjajo: „Dobri prijatelji iščejo eno zgubljeno ovčico; zdi se nam, da je v tem hramu. Odprite nam!“ Kadar se jim odpre, idejo v hram in zajutrkajo (ako že niso pri ženihu) ali pa si vsaj malo jezike namočijo. Potem nevesta vzame slovó od starišev, a združba jej odkáže kola za njo pripravljena — ter oddrdrajo prav hitro proti cerkvi. Ako vodi cesta skozi kako ves, koje se svatje ogniti ne morejo, pripeti se gostokrat, da nagajivi fantje kakšno drevo čez cesto

položijo ter tako svate za nekaj časa zamudijo, ker si z odvaljevanjem bruna morajo sami prosti pot delati.

Čem se sveto opravilo po navadi konča, odidejo gostje iz cerkve, le poročenca še malo tam ostaneta proseča Boga za pomoč.

Ako se nemajo daleč voziti, pomudijo se gostje nekaj časa po gostilnicah; če pa so daleč, odpravijo se včas domu. — Včasih je gostija pri domu ženihovem, včasih pa pri nevestinem.

Domu se pripeljavši podasta se poročenca k hišnim durim, kjer ju kuharica počaka s kolačem kruha, kterege dá nevesti, da ga prereže v znamenje, da ga bo morala pripravljati in se truditi za živež.

Če se je mladenič priženil k hiši, poprosi on njene stariše, bi li smel iti pod streho; če pa se je deklica primožila, poprosi ona njegove. Se ve, da se prošnja nikdar ne odbije.

Po tem opravilu gredo vsi svatje v hišo, kjer se že jedilo in pijača pripravlja, ter po-

sedajo za mize. Najimnitnejši kraj odmenjen je, kar se samo ob sebi razume, poročencema; potem sedi na eni strani svatevca in združba, na drugej spet svatevca in združba; za njimi starašina in drugi gostje. Pozavčina „gor nosita“ ali strežeta. — Pomolivši začnejo tišiti prazne želodce ter sčasoma zabavljati o narodnih šegah in navadah, ki so pa različne po občinah,*) napivajo si zdravice, šalijo se in si kratek čas delajo.

Za kuharico in igrce pobirajo se darovi. Pobirač dobi v kuhinji kuhačo prelomljeno na dva dela ter s spleteno slamo skupaj zvezano, prosi za peneze, da bo kuharici mogoče kupiti si novo. Isto tako prosi za igrce kazajoč „faláček“ (košček) trobente.

Gostovanje traja včasih po 4—5 dni.

Plesišče preskrbijo si pri občanu, kteri ima veliko izbo. Starejši ljudje ostanejo za mizami pogovarjajoči in šaleči se pri dobrih

*) Te šege zlasti sledeče dni veliko vlogo igrajo.

živelj okrepčal se, a nasprotstvo zgubilo svojo moč in jo zgublja še v kljub silni pomoči prihajajoči od ustavoverske stranke?

Ugovarjal nam bo kdo rekoč, da so na Českem druge razmere, narod že bolj vtrjen v boji z nasprotnikom in tudi močnejši od našega.

Dobro! Ali po čem je to postal? Ni ravno opozicija ga vtrdila, kakor vtrde viharji hrast?

Zato le prenašlo ne sodimo Čehov, ne ob sodimo jih, če na Dunaji ne iščejo pomoči. Morda bi bilo bolje, ako bi jih mi rajše posnemali, kajti dokler je ta sistem, na Dunaju tudi mi ne bomo nič dobili, nič dosegli. Kedar bo pa za vse skup pravi čas, takrat bodo gotovo tudi Čehi prišli na Dunaj, tega se nadjamo.

Zedinjena Italija.

Zanikarne so dobrote, ki jih vživa Italija, kar je zedinjena po sili z velikim mestom Rimom, proti kaznim in zlobam, ktere jo vse skozi zadevaje ter hudo stiskajo. Po osodi, ktero ima glavno mesto, se mnogotero pojasnujejo razmere, ki vladajo po vsi državi. To na tanko kaže izvirno pismo, ktero je po prijateljski naklombi došlo „Slovincu“ iz Rima pisano 4. februarja, in se glasi takole:

Za Viktor Emanuela se živ človek ne zmeni, kakor tudi ne za Humberta princa. Oba sem videl se vozariti po Rimu, pa nobeden se kralju ni odkril, samo vradniki in vojaki ga salutirajo. Ni se čuditi, da mu Rim smrdi, da v mestu ne prenočuje rad, ter beži iz njega. Vidi se, da ga nekaj peče in pekli. Tudi Kvirinala s prva ni hotel vzeti papežu, poskušal je poprej kako palačo za denar kupiti, ali nikdo rimskih veljakov mu je ni hotel prodati. Vprašal je kneza Torlonija, ali mu da svojo palačo. Ta odgovori: Na prodaj ni nobenemu na svetu! (To pa vem, da Piju bi jo podaril; tako ga ljubi knez.) Ako pa želi kralj v moji palači stanovati, mi bo velika čast, in milijon lir rad potrošim za poprave in kinčarije, toda sprejel in častil ga bom kakor kralja sardinskega, ne kakor italijanskega, še manj kot rimskega, ker rimski naš kralj je papež. Tak odgovor, se ve da, osupne še tako mogočno in veljavno osebo. Drug knez, menda Barberini, mu je dal odgovor, da za-se potrebuje svojo palačo, ter je ne prodaja. Po tacihi skušnjah ni hotel več iskati, palača pa je morala biti, in vzela je vlada papežu, ki vse voljno trpi, zares lepo in veliko palačo na Kvirinalu, kjer pa so samo glavni papežev grb odbili ter sardinski križ nabili, vsi drugi stranski papeževi grbi so še na svojih

mestih. Princ Humbert z ljubeznjivo svojo Meto biva vedno v Rimu, zopet se ne meni nikdo za nju. Govori pa se o goreči njuni ljubezni, kako se časih božkata, da še dalj časa plavi znaki po obrazu pričajo hudo vreme!

Društvo za zidanje novih hiš in poslopij ne more ne razprodati ne v najem dati, in je že menda na kantu; večje gostilnice vse falirajo; srenja (komuna) mestna se komaj še brani, da ne okliče bankrota zaradi strašnih dolgov, ktere je napravila zato, da nareja nove ulice in ceste po mestu. Mestujanom kar vedno hiše prodajajo, pa največ liberalnim, ki so mislili, kako veselo, dobro in brezskrbno bodo živeli pod zastavo italijansko, zdaj pa so se tako goljufali, ter prskajo žolč čez Italijane. Pa zakaj gre vse tako pod zlo v Rimu? Zato ker je papež zaprt. Rim je živil samo papež; Rim ni za trgovino ne za fabrikarijo, Rim je za papeža, papeži so ga zdrževali menda kar po končanju rimskega cesarstva. Dokler so papeži v Rimu bili, je mesto močno in dobro stalo, ko so pa odšli v Avignon, Rim je opešal, da so bile ulice, da, gola istina! celo cerkev sv. Petra s travo od znotraj zaraščena. Ko so se vrnili papeži v staro mesto, je zopet oživel ter se omladilo. Rim živi samo od tujcev, ki hodijo na cerkvene papeževe slovesnosti. Tako je bilo o zadnjem cerkvenem zboru po storjenem računu samo tujcev čez 70.000, med njimi največ Angležev, v Rimu; ti so pač zapustili lep denar. Zdaj papež ne obhaja nobene slovesnosti, tudi druge cerkve ne — zato pa ni nobenega tujca, zlasti bogatih radodarnih Angležev ne, kak Bismarkovski Nemec jo primaha — pa gostilničarji še teh ne želé, ker nimajo cvenka. Zato je vse prazno brez zaslužka, vse falira, celó slovesni rimski karneval se punta in kremži.

To bi se vsakemu nemogoče zdelo, ker bi se moglo misliti, da zdaj v obširni prostosti mora karneval vrhunec slave doseči. Pa ni takó. Rimski veljaci so vsi papeževi, ti se nič ne menijo za italijansko brklarijo, toraj se je ogibajo, za karneval se ne zmenijo, ko so poprej sami na svoje stroške karneval neznano slovesno napravljali in vse mesto z dobrotami obisipali, mora zdaj srenja vsako leto mnogo in mnogo tisoč frankov za to dajati, pa je karneval vendar le karikatura na poprejšnjega. Zravno tega je še italijanska vlada nekaj hotela nos vtikati ter zapovedovati — in karneval je čisto opešal. Italijani (najbolj rudeči že) spoznavajo, da Rimu zamore samo papež pomagati, ter po svojih časnikih že želje kažejo, naj bi vendar sv. Oče začeli zopet slovesnosti

v Šentpetru obhajati, ter zopet tudi druge cerkve po poprejšnji navadi opravljati cerkvene svoje praznike itd. —

Tudi vlada je prestala letos s svojimi ukazi zaradi karnevala, ter želi, naj se obhaja čisto po željah Rimljanov po stari prejšnji navadi.

Italijanov se menda niso še naveličali teatri, razuzdana presa pa nekteri krčmarji, kterim kaka božja zapoved preveč do živega hodi. Vse drugo jih je sito do grla, priča je kraljeva družina, ki hodi po Rimu, pa ne ve kjé in kam. Skloštri posnema italijanska vlada to, kar je storila avstrijska pred 90 leti — samo avstrijska je takrat škofo naše navezala z zlatimi in srebrnimi verižicami in je zato njena zmaga precej dolgo trpela; italijanska pa ravno té od sebe odganja, ker jih ne spoznava vradno za škofo, pa jim ravno posebnih zaprek tudi ne stavi v spolnovanji njihovih dolžnost, in torej so ti škofje prosti — in taka prostost je zlata vredna današnje dni.

Mnihu so zapustiti morali svoje samostane, vlada si je iz njih napravila očitnih vladnih hiš, mnihom je dala malko penzijo, pa samo tistim, ki so se hoteli preobleči v talar, kute pa ne trpe framasoni; celo skup smejo stanovati v kaki privatni hiši — samo od Jezuitov ne smejo čez trije skup biti — eto ti so pravi junaci; drugi so že, ali Jezuiti — ti so nasprotniki framasonom gotovo največi. Vendar dozda še učé filozofijo in teologijo v Collegio Germanico, tudi O. Secchi, slavni astronom, se sme po stari prejšnji navadi na svojem mestu z astronomijo ukvarjati. (Konec prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. februarja.

Avstrijske dežele.

O ministerski krizi ustavoverni listi še vedno molče; pa „Boh.“ je imela neki telegram iz Dunaja, da so udje levega kluba s 36 proti 26 glasovi sklenili ne se spustiti v posebno obravnavo nove davkarske postave, dasi je prvosednik rekel, da to utegne dati povod ministerski krizi. „N. fr. Pr.“ pa meni, da naj bi vlada v tem oziru odjenjala, ker so tudi vstavoverci odjenjali pri kupčijski pogodbi z Rumunsko, dasi ima za jude (!) avstrijske jako neugodne določbe. Judovski listi res mislijo, da ima vlada avstrijska braniti samo jude!

Vnanje države.

O jugoslovanskih zadevah poroča „Glas Crnogorca“, da turška vlada je knezu

kapljici; kar pa je nemirnišega, hiti za igrci, da se malo nadržé. Dvanajsta ura ponoči jih navadno že vabi k počitku.

Drugo jutro, brž ko den napoči, zberejo se veseli in šegavi ljudje, nakradejo po vesi vsakojakih reči. Kar kje najdejo, vse znosijo skupaj v kako klet in zaklenejo. Kadar pa ljudje povstajajo, napravijo na primernem kraju dražbo ter po cele ure one nakradene reči licitirajo. Razume se, da drugemu ne prodajajo, kakor lastnikom dotičnih stvari; zato pa tudi čakajo prodajalci na peneze, dokler zadnji iz Gradca ne prikobaca.

Ko licitacija mine, zbere se spet več svatov, pa gredo od hiše do hiše po tako imenovanih „jutršnjicah“, vganjajoči vsakojake burke in norije. Nekteri so oblečeni v šeme ter kratkočasijo tujam do južin (3.—4. ure) popoldne.

Prav zanimive so burke osnivajoče se na občinske grbove. Vsaka vas ima namreč svoj grb. To je, kolikor je meni znano, brž samo po ljutomerskem okraju. Tako je n. pr. v Lju-

tomeru medved, v Cezanjcevcih bizovina, v Vogričevcih meštrija, v Gajševcih vrag na lancu, v Berkovcih kruh v kanjéru (torbi), v Pristavi mak, v Stročjivsi med, na Cvenu rak, v Babincih rusa*), v Noršencih rotaž, v Šalincih črešnje, na Krapju toplice in krap, i. t. n. — Čem več vesi je na gostiji zastopano, tem več zabavljiv vidiš. Tukaj naj omenim samo vogričevsko meštrijo.

Pri gostijah in sličnih veselih priložnostih, kakor zlasti tudi na pustni torek hoče vsak Vogričevčan biti kakšni mešter. Eden je n. pr. klobučar, drugi lončar, tretji metljar, . . . „žlajfar“, kolar, „šoštar“, brodar itd. Vsaki izpostavi svoje blago; naredijo celi sejem. — „Žlajfar“ n. pr. postavi v potok toljige, tako da kolo kviško stoji ter ga vrti in goni okoli, in prav hitro kake stare potrte in ščrbljave srpe, srpače brusi. Zraven sebe ima kako staro metljo, ktero prav pridno v potoku namače in kolesce maže. potem pa brusi. — Brodar n. pr.

*) O tem posebič!

se vozi v kakem koritu po vodi; če koga k sebi dobi, gotovo ga zvrne in namoči. — Drugi meštri so tudi prav pridni pri svojih ropotijah, kakor pač najbolje morejo in znajo. Tako smehú nije kraja ni konca.

Okoli 3. ali 4. ure posedajo še le spet dobro po svatovski opravljeni za mize in začnejo — obedovati, a hitro za obedom se vrsti večerja, tako da se prav za prav oboje ob enem vrši in konča kakor včeraj.

Zadnje jutro pa že vsak pobit in klavern vstane; vsega se je naveličal, začne se zopet vračati s svojim vsakdenjim poslom in navadnim živem. Le kaka ženica še gre iskat ostankov, pak da si prinese domu svoje kuhinjske reči — skledé, nože itd.

Novi mož in žena začneta po svoji moči in znanju gospodariti. Ako sta pridna, ju sosedje radi imajo in jima v potrebah pomagajo!

V Babincih, 1876.

Josip Karba,
kmetški mladenič.